

Allereerst wil ik de Rijksuniversiteit Groningen bedanken voor deze eer. Ik had niet verwacht hier ooit te staan. In de tijd die ik heb, wil ik jullie meenemen naar mijn klaslokaal. Het is twintig over acht 's ochtends. Ik sta bij de deur van mijn lokaal om mijn leerlingen welkom te heten. Met slaperige oogjes komen ze binnen en langzaam vullen de 32 tafels en stoelen zich. Op het programma staat het verhaal van Philoktetes.

We beginnen met een op het oog simpele vraag: "Waar gaat het verhaal ook alweer over?"

"Over die ene vent die door een slang is gebeten en door zijn medesoldaten op een eiland is achtergelaten, omdat zijn voet stonk", vertelt een leerling.

"Is dat alles?"

"Nee, hij ligt nu al tien jaar alleen op een eiland en zeurt tegen iedereen die per ongeluk op dat eiland terechtkomt, hoe zwaar zijn leven is", vult een andere leerling aan. Achter in het lokaal gaat er onzeker een hand omhoog. "Wat zou jij dan doen, als je tien jaar alleen was en er eindelijk iemand was om tegen te praten? Ik denk dat de meesten van ons dan zouden willen vertellen hoe moeilijk dat geweest is." De andere leerling haalt zijn schouders op.

Dan vraag ik: "Kennen jullie een Philoktetes in je leven?" Alle handen gaan omhoog. "En wie voelt zichzelf wel eens Philoktetes?" Een groot deel van de handen gaat opnieuw de lucht in.

Ik kijk mijn klas rond. Voor mij zitten 32 mensen. 32 mensen met hun masker op. Een leerling die worstelt met suïcidale gedachten, iemand met familie in Iran, leerlingen met paniekaanvallen, burn-outklachten, gescheiden ouders, verdriet of eenzaamheid. En gelukkig ook leerlingen voor wie Grieks gewoon het grootste probleem van die ochtend is.

Wat betekenen al die handen? Er rust nog steeds een taboe op het spreken over mentale gezondheid. Veel jongeren verdrinken in alles wat van hen verwacht wordt. En wij staan vaak aan de kant te roepen dat ze beter hadden moeten leren zwemmen.

Zolang wij aan de kant blijven staan, blijven zij verdrinken. De vraag is niet óf zij om hulp vragen, maar of wij bereid zijn het water in te stappen.

Misschien is dat wel wat onderwijs op zijn best kan doen. Niet alleen kennis overdragen, maar ervoor zorgen dat iemand merkt: ik word gezien. Ik hoor erbij. Mijn verhaal doet ertoe. Elk schoolvak heeft aanknopingspunten om belangrijke thema's, die een grote rol spelen in de belevingswereld van onze jongeren, een plek te geven binnen de vaklessen.

We hebben ons namelijk allemaal wel eens zo gevoeld als Philoktetes. Alleen, achtergelaten, niet begrepen of niet serieus genomen. Laten we ervoor zorgen dat geen enkel kind zich tien jaar zoals Philoktetes hoeft te voelen.

Want onderwijs gaat nooit alleen over wat je weet, maar ook over wat je met die kennis voor een ander kunt betekenen. Dank jullie wel.